

им поведение. Зависимостта между разпространението и дълбочината на бедността и спада на раждаемостта съвсем не е пропорционална. Тъкмо в групите, подложени в най-голяма степен на социално и икономическо изключване, наблюдаваме запазването на най-високи стойности на раждаемостта. Този „парадокс“ се нуждае от обяснение.

Трябва да подчертаем, че ромската общност е изключително хетерогенна и всякакви обобщения по-скоро замъгляват, отколкото проясняват изследваните социални процеси в нея. Много важно е да се знае, че демографските нагласи и поведение при ромите със средно и висше образование са идентични на тези при българите. Близка до тази на етническите българи е раждаемостта при ромските жени с основно образование, които работят на постоянно място. Проблемът е, че групата на лицата с високо образование и на заетите жени в общността е все още много малка. Но единственият начин за постигане на по-голяма социална хомогенност в българското общество, включително в демографски план, е чрез масово, качествено, по-високо образование на всички деца и младежи и чрез сериозно намаляване на женската и младежката безработица.

Масовата бедност сред ромите, която се съхрани на практика до 2004 г., доведе до много ранно **отпадане на значителна част от ромските деца от училище**. Учителите и социалните работници често подчертават, че то е сред основните причини за ниската възраст, на която младите роми започват семеен живот – отнася се за периода 1989–1999 г. По същото време наблюдаваме завръщането на традицията в много от ромските локални общности момичетата да се спират от училище след първа менструация, която се приема като знак за сексуална зрялост и готовност за брачен живот, и скоро след това да се „омъжават“.

Ранното отпадане на ромските деца от училище до голяма степен се дължи на факта, че за преобладаващата част от тях официалният български език не е майчин, а българската образователна система не е чувствителна към този структурен фактор. Поради икономически трудности, както и поради недостиг на свободни места в детските градини и яслите огромната част от ромските деца не по-